

Temat 22.

Eucharystia (I)

Eucharystia uobecnia Jezusa Chrystusa: zaprasza nas do przyjęcia zbawienia, które On nam oferuje i do przyjęcia daru Jego Ciała i Krwi jako pokarmu życia wiecznego. Pan zapowiedział Eucharystię w czasie swojego publicznego życia i ustanowił ten sakrament podczas Ostatniej Wieczerzy. Kiedy Kościół sprawuje Eucharystię, nie czyni nic innego, jak tylko zachowuje wierność obrzędowi eucharystycznemu dokonanemu przez Pana podczas Ostatniej Wieczerzy.

Wyjątkowość eucharystycznej obecności Chrystusa polega na tym,

19-12-2022

Sakramentalna natura Najświętszej Eucharystii

Eucharystia to sakrament, który uobecnia w liturgicznej celebracji Kościoła Osobę Jezusa Chrystusa (całego Chrystusa: Ciało, Krew, Duszę i Bóstwo) oraz Jego odkupieńczą Ofiarę w pełni Paschalnej Tajemnicy Jego Męki, Śmierci i Zmartwychwstania. Ta obecność nie jest statyczna lub bierna (jak obecność przedmiotu w jakimś miejscu), tylko czynna, dlatego że Pan uobecnia się wraz z dynamicznym działaniem swojej zbawczej miłości. W Eucharystii Jezus Chrystus zaprasza nas do

przyjęcia zbawienia, które On nam ofiaruje, i otrzymania daru Jego Ciała i Jego Krwi jako pokarmu życia wiecznego, który pozwala nam wejść w komunię z Nim – z Jego Osobą i Jego Ofiarą – oraz w komunię ze wszystkimi członkami Jego Mistycznego Ciała, którym jest Kościół.

W rzeczywistości, jak stwierdza II Sobór Watykański, „Zbawiciel nasz podczas Ostatniej Wieczerzy, tej nocy, kiedy został wydany, ustanowił Eucharystyczną Ofiarę Ciała i Krwi swojej, aby w niej na całe wieki, aż do swego przyjścia, utrwalić Ofiarę Krzyża i tak umiłowanej Oblubienicy Kościołowi powierzyć pamiątkę swojej Męki i Zmartwychwstania: sakrament miłosierdzia, znak jedności, węzeł miłości, ucztę paschalną, w której pożywamy Chrystusa, w której dusza napełnia się łaską i otrzymuje zadatek

przyszłej chwały” (*Sacrosanctum Concilium*, 47).

Obietnica Eucharystii i jej ustanowienie przez Jezusa Chrystusa

Pan zapowiedział Eucharystię w czasie swojej działalności publicznej, w synagodze w Kafarnaum, tym, którzy poszli za Nim, po tym, jak byli świadkami cudu rozmnożenia chleba, którym nasycił tłumy (por. J 6, 1-13). Jezus wykorzystał ów znak, aby objawić swoją tożsamość i swoją misję, i aby obiecać Eucharystię:

„«Zaprawdę, zaprawdę, powiadam wam: Nie Mojżesz dał wam chleb z nieba, ale dopiero Ojciec mój da wam prawdziwy chleb z nieba. Albowiem chlebem Bożym jest Ten, który z nieba zstępuje i życie daje światu». Rzekli więc do Niego: «Panie, dawaj nam zawsze tego chleba!»

Odpowiedział im Jezus: «Jam jest chleb życia (...). Ja jestem chlebem żywym, który zstąpił z nieba. Jeśli

kto spożywa ten chleb, będzie żył na wieki. *Chlebem, który Ja dam, jest moje ciało za życie świata (...)*. Kto spożywa moje Ciało i pije moją Krew, ma życie wieczne, a Ja go wskreszę w dniu ostatecznym. Ciało moje jest prawdziwym pokarmem, a Krew moja jest prawdziwym napojem. Kto spożywa moje Ciało i Krew moją pije, trwa we Mnie, a Ja w nim. Jak Mnie posłał żyjący Ojciec, a Ja żyję przez Ojca, tak i ten, kto Mnie spożywa, będzie żył przeze Mnie»” (por. J 6,32-58).

Jezus Chrystus ustanowił ten sakrament podczas Ostatniej Wieczerzy. Trzy Ewangelie synoptyczne (por. Mt 26, 17-30; Mk 14, 12-26; Łk 22, 7-20) oraz Święty Paweł (por. 1 Kor 11, 23-26) przekazali nam historię ustanowienia tego sakramentu. Oto skrót opowieści, jaki podaje *Katechizm Kościoła Katolickiego*: „Nadszedł dzień Przaśników, w

którym należało ofiarować Paschę. Jezus posłał Piotra i Jana z zaleceniem: «Idźcie i przygotujcie nam Paschę, byśmy mogli ją spożyć»... Oni poszli... i przygotowali Paschę. A gdy nadeszła pora, zajęli miejsce u stołu i Apostołowie z Nim. Wtedy rzekł do nich: «Gorąco pragnąłem spożyć tę Paschę z wami, zanim będę cierpiał. Albowiem powiadam wam: Już jej spożywać nie będę, aż się spełni w Królestwie Bożym»... Następnie wziął chleb, odmówiwszy dziękczynienie połamał go i podał im, mówiąc: «To jest Ciało moje, które za was będzie wydane: *to czyńcie na moją pamiątkę!*» Tak samo i kielich po wieczerzy, mówiąc: «Ten kielich to Nowe Przymierze we Krwi mojej, która za was będzie wylana»” (*Katechizm*, 1339).

Jezus odbył zatem Ostatnią Wieczerzę w kontekście żydowskiej Paschy, ale Wieczerza Pańska zawiera absolutną nowość. W

centrum nie znajduje się baranek Starej Paschy, tylko sam Chrystus, „Jego *poświęcone* Ciało (złożone w ofierze Ojcu za ludzi)... i Jego Krew *wylana za wielu na odpuszczenie grzechów*” (por. *Katechizm*, 1339). Możemy zatem powiedzieć, że Jezus zamiast celebrować Starą Paschę, zapowiadał i urzeczywistniał - przez sakramentalne antycypowanie jej - Nową Paschę.

Znaczenie i treść nakazu Pana

Wyraźne polecenie Jezusa: „To czyńcie na moją pamiątkę” (Łk 22,19; 1 Kor 11,24-25), dowodzi o prawdziwie instytucjonalnym charakterze Ostatniej Wieczerzy. Tym przykazaniem prosi nas, abyśmy odpowiedzieli na Jego dar i abyśmy uobecniali Go sakramentalnie (czynili to ponownie, powtarzali Jego obecność: obecność Jego Ciała ofiarowanego i Jego Krwi

przelanej, czyli Jego ofiary na odpuszczenie naszych grzechów).

—„To czyńcie”. W ten sposób Jezus Chrystus wyznaczył tych, którzy mogą celebrować Eucharystię (Apostołów i ich następców w kapłaństwie), powierzył im władzę jej celebrowania i określił zasadnicze elementy obrzędu: te same, których On użył (dlatego w celebracji Eucharystii konieczna jest obecność chleba i wina, modlitwa dziękczynna i błogosławieństwo, konsekracja darów w Ciało i Krew Pana, rozdzielenie tego Najświętszego Sakramentu i komunია z Nim).

—„Na moją pamiątkę”. W ten sposób Chrystus nakazał Apostołom (a w nich swoim następcom w kapłaństwie) obchodzenie nowej "pamiątki", która zastąpiła starą Paschę. Ten obrzęd pamiątki ma szczególną skuteczność: nie tylko pomaga "przypomnieć" wierzącej

wspólnocie odkupieńczą miłość Chrystusa, Jego słowa i gesty podczas Ostatniej Wieczerzy, ale także, jako sakrament Nowego Prawa, uobecnia obiektywnie rzeczywistość oznaczającą: Chrystusa, "naszą Paschę" (1 Kor 5,7), oraz Jego odkupieńczą ofiarę.

Liturgiczna celebrowanie Eucharystii

Kościół, posłuszny nakazowi Pana, od razu sprawował Eucharystię w Jerozolimie (por. Dz 2, 42-48), w Troadzie (por. Dz 20, 7-11), w Koryncie (por. 1 Kor 10, 14-21; 1 Kor 11, 20-34) i we wszystkich miejscach, do których dotarło chrześcijaństwo. „Chrześcijanie zbierali się «na łamanie chleba» (Dz 20, 7), szczególnie «w pierwszym dniu tygodnia», to znaczy w niedzielę, w dniu zmartwychwstania Chrystusa. Od tamtych czasów aż do naszych dni celebruje się Eucharystię, tak że dzisiaj spotykamy ją wszędzie w

Kościół, w takiej samej podstawowej strukturze” (*Katechizm*, 1343).

Wierny nakazowi Jezusa Kościół, prowadzony przez "Ducha prawdy" (J 16,13), którym jest Duch Święty, gdy sprawuje Eucharystię, nie czyni nic innego, jak tylko zachowuje zgodność z obrzędem eucharystycznym dokonany przez Pana podczas Ostatniej Wieczerzy. Zasadnicze elementy poszczególnych celebracji eucharystycznych nie mogą być inne niż elementy pierwotnej Eucharystii, a mianowicie: A) zgromadzenie uczniów Chrystusa, zwołanych przez Niego i zgromadzonych wokół Niego; oraz B) sprawowanie na nowo obrzędu pamiętki.

A) Zgromadzenie eucharystyczne

Od początków życia Kościoła zgromadzenie chrześcijan, które sprawuje Eucharystię, posiada hierarchiczną strukturę. Zwykle

składa się z biskupa lub prezbitera (który jako kapłan przewodniczy celebracji eucharystycznej i działa *in persona Christi Capitis Ecclesiae*), diakona, innych posługujących i wiernych, zjednoczonych węzłem wiary i chrztu. Wszyscy członkowie tego zgromadzenia są powołani do świadomego, pobożnego i czynnego udziału w liturgii eucharystycznej, każdy we właściwy sobie sposób: celebrujący kapłan, diakon, lektorzy, osoby składające dary, szafarz komunii i cały lud, którego „Amen” jest wyrazem jego rzeczywistego uczestnictwa (por. *Katechizm*, 1348). Dlatego każdy musi wypełniać swoją własną posługę, bez pomieszania kapłaństwa służebnego, kapłaństwa powszechnego wiernych oraz posługi diakona i innych ewentualnych posług..

Rola kapłaństwa służebnego w celebracji Eucharystii jest zasadnicza. Tylko prawomocnie

wyświęcony kapłan może sprawować Najświętszą Eucharystię, wypowiadając *in persona Christi* (to znaczy, w szczególnym sakramentalnym utożsamieniu z Najwyższym i Odwiecznym Kapłanem Jezusem Chrystusem) słowa konsekracji (por. *Katechizm*, 1369). Z drugiej strony żadna chrześcijańska wspólnota nie jest w stanie ustanowić sama z siebie kapłaństwa służebnego. Jest ono „darem, który wspólnota otrzymuje dzięki sukcesji biskupiej pochodzącej od Apostołów. To biskup, za sprawą sakramentu Świąceń, ustanawia nowego kapłana, udzielając mu władzy konsekracji Eucharystii” ^[1].

B) Przebieg celebracji

Sprawowanie obrzędu Pamiątki od początków Kościoła odbywa się w dwóch wielkich momentach, które tworzą jeden akt kultu:: „Liturgia Słowa” (obejmująca głoszenie oraz

słuchanie i przyjmowanie Słowa Bożego) oraz „Liturgia Eucharystyczna” (obejmująca ofiarowanie chleba i wina, anaforę lub modlitwę eucharystyczną - ze słowami konsekracji - oraz komunię). Te dwie główne części są wyznaczone przez obrzędy wstępne i obrzędy zakończenia (por. *Katechizm*, 1349-1355). Nikt nie może dowolnie odejmować lub dodawać niczego, co nie zostało ustanowione przez Kościół w Liturgii Mszy Świętej^[2].

Istotnymi i koniecznymi elementami tworzącymi sakramentalny znak Eucharystii są: z jednej strony chleb z mąki pszennej^[3] i wino gronowe^[4]; z drugiej zaś strony słowa konsekracji, które kapłan celebrujący wypowiada *in persona Christi*, w ramach „Modlitwy eucharystycznej”. Dzięki mocy słów Pana i mocy Ducha Świętego, chleb i wino stają się skutecznymi znakami, posiadającymi

ontologiczną pełnię, a nie tylko znaczenie, obecności „Wydanego Ciała” i „Wylanej Krwi” Chrystusa, to znaczy Jego Osoby i Jego odkupieńczej ofiary (por. *Katechizm*, 1333 i 1375).

Rzeczywista obecność eucharystyczna

W celebracji Eucharystii uobecnia się Osoba Chrystusa – Wcielonego Słowa, który został ukrzyżowany, umarł i zmartwychwstał dla zbawienia świata. Obecność ta ma tajemniczy, nadprzyrodzony i jedyny w swoim rodzaju charakter. Fundament tej nauki odnajdujemy w samym ustanowieniu Eucharystii, kiedy Jezus utożsamił dary, które składał w ofierze ze swoim Ciałem i Krwią („To jest Ciało moje... to jest Krew moja...”), to znaczy, ze swoją cielesnością nierozzerwalnie złączoną ze Słowem, a w związku z tym, z całą Jego Osobą.

Z pewnością Jezus Chrystus jest obecny na wiele sposobów w swoim Kościele: w swoim Słowie, w modlitwie Kościoła (por. Mt 18, 20), w ubogich, chorych, więźniach (por. Mt 25, 31-46), w sakramentach, a szczególnie w osobie szafarza. *Ale zwłaszcza jednak jest obecny pod postaciami eucharystycznymi (por. Katechizm, 1373).*

Wyjątkowość obecności eucharystycznej Chrystusa polega na tym, że Najświętszy Sakrament zawiera prawdziwie, rzeczywiście i substancjalnie Ciało i Krew razem z Duszą i Bóstwem naszego Pana Jezusa Chrystusa, prawdziwego Boga i prawdziwego Człowieka, Tego samego, który narodził się z Maryi Dziewicy, umarł na Krzyżu, a obecnie zasiada w niebiosach po prawicy Ojca. „Ta obecność nazywa się «rzeczywistą» nie z racji wyłączności, tak jakby inne nie były «rzeczywiste», ale przede wszystkim

dlatego, że jest *substancjalna* i przez nią uobecnia się cały Chrystus, Bóg i człowiek” (*Katechizm*, 1374).

Termin *substancjalny* próbuje wskazać trwałość osobowej obecności Chrystusa w Eucharystii. Nie jest to po prostu „figura”, zdolna „oznaczać” i pobudzać umysł do myślenia o Chrystusie, obecnym w rzeczywistości w innym miejscu – w Niebie. Nie jest to też zwyczajny „znak”, za którego pośrednictwem ofiaruje się nam „moc zbawczą” – łaskę – która pochodzi od Chrystusa. Eucharystia jest obiektywną obecnością istoty-samej-w-sobie (substancji) Ciała i Krwi Chrystusa, to znaczy, Jego całego Człowieczeństwa – nierozdzielnie zjednoczonego z Bóstwem przez unię hipostatyczną – choć pod osłoną „postaci”, inaczej mówiąc zewnętrznych przypadłości chleba i wina.

W związku z tym obecność prawdziwego Ciała i prawdziwej Krwi Chrystusa w tym sakramencie „można pojąć nie zmysłami, lecz *jedynie przez wiarę*, która opiera się na autorytecie Bożym” (*Katechizm*, 1381).

Sposób obecności Chrystusa w Eucharystii to cudowna tajemnica. Zgodnie z wiarą katolicką Jezus Chrystus jest obecny w całości, wraz ze swoją uwielbioną cielesnością, pod każdą z postaci eucharystycznych, a także w całości w każdej z części wynikających z podziału postaci, w taki sposób, że łamanie chleba nie dzieli Chrystusa (por. *Katechizm*, 1377)^[5]. Jest to szczególna forma obecności, ponieważ jest ona niewidzialna i nienamacalna, a poza tym jest trwała w takim znaczeniu, że po konsekracji trwa tak długo jak długo trwają postacie eucharystyczne.

Przeistoczenie

Prawdziwa, rzeczywista i substancjalna obecność Chrystusa w Eucharystii zakłada nadzwyczajną, nadprzyrodzoną, jedyną w swoim rodzaju przemianę. Taka przemiana ma swoją podstawę w słowach samego Pana: „Bierzcie i jedzcie, to jest Ciało moje (...) Pijcie z niego wszyscy, bo to jest moja Krew Przymierza...” (Mt 26, 26-28). I faktycznie słowa te stają się rzeczywistością, tylko jeżeli chleb i wino przestają być chlebem i winem, a zamieniają się w Ciało i Krew Chrystusa, dlatego że niemożliwe jest, żeby jedna i ta sama rzecz mogła być równocześnie dwoma odmiennymi bytami: chlebem i Ciałem Chrystusa; winem i Krwią Chrystusa.

W tej kwestii *Katechizm Kościoła Katolickiego* przypomina: „Sobór Trydencki streszcza wiarę katolicką,

nauczając «Ponieważ Chrystus, nasz Odkupiciel, powiedział, że to, co podawał pod postacią chleba, jest prawdziwie Jego ciałem, przeto zawsze było w Kościele Bożym to przekonanie, które święty Sobór wyraża dzisiaj na nowo, że przez konsekrację chleba i wina dokonuje się przemiana całej substancji chleba w substancję Ciała Chrystusa, Pana naszego, i całej substancji wina w substancję Jego Krwi. Święty Kościół katolicki słusznie i właściwie nazwał tę przemianę

przeistoczeniem» (Katechizm, 1376).

Niemniej jednak, niezmienione pozostają przypadłości chleba i wina, to znaczy, „postaci eucharystycznych”.

Chociaż nasze zmysły prawdziwie postrzegają przypadłości chleba i wina, światło wiary sprawia, że wiemy, że to, co rzeczywiście jest zawarte pod osłoną postaci eucharystycznych, to istota Ciała i

Krwi Chrystusa. Dzięki trwałości postaci sakramentalnych chleba możemy twierdzić, że Ciało Chrystusa – cała Jego Osoba – jest rzeczywiście obecne na ołtarzu, w kielichu liturgicznym albo w Tabernakulum.

Ángel García Ibáñez

Bibliografia podstawowa

— *Katechizm Kościoła Katolickiego*, 1322-1355.

Polecane lektury

— Św. Jan Paweł II, Encyklika *Ecclesia de Eucharistia* z 17 kwietnia 2003 r.

— Benedykt XVI, adhortacja apostolska *Sacramentum caritatis* z 22 lutego 2007 r.

— Franciszek, *Katecheza o Mszy Świętej* (listopad 2017 r. - kwiecień 2018 r.).

—Św. Josemaría Escrivá, *Homilia Eucharystia, tajemnica wiary i miłości*, w: *To Chrystus przechodzi*, 83-94; *Homilia Uroczystość Bożego Ciała, tamże* 150-161.

—Ángel García Ibáñez, *L'Eucaristia, dono e mistero. Trattato storico-dogmatico sul mistero eucaristico*, Edusc, Roma 2006 (tłumaczenie polskie: *Eucharystia- dar i tajemnica. Traktat teologiczno-historyczny o tajemnicy eucharystycznej*, Eunsa, Pampeluna 2009).

[¹] Jan Paweł II, *Ecclesia de Eucharistia*, 29.

[²] *Por.* Sobór Watykański II, *Sacrosanctum Concilium*, 22; Kongregacja Kultu Bożego i Dyscypliny Sakramentów, *Instrukcja Redemptionis Sacramentum*, 14-18.

[³] *Por.* Mszał Rzymski, *Institutio generalis*, 320. W obrzędku łacińskim chleb powinien być z pszenicy bez

domieszki czegokolwiek innego, świeżo upieczony i niekwaszony; *por. Tamże.*

[4] *Por.* Mszał Rzymski, *Institutio generalis*, 319 - 322. W Kościele łacińskim do wina dodaje się odrobinę wody; *por. Tamże.* Słowa, które wypowiada kapłan podczas dolewania wody do wina, wyrażają sens tego obrzędu: „Przez to misterium wody i wina daj nam, Boże, udział w bóstwie Chrystusa, który przyjął nasze człowieczeństwo” (Mszał Rzymski, *Ofertorium*). Dla Ojców Kościoła obrzęd ten oznacza również zjednoczenie Kościoła z Chrystusem w Ofierze eucharystycznej; *por. św. Cyprian, Ep. 63,13: CSEL 3,711.*

[5] Dlatego „Komunia przyjmowana tylko pod postacią chleba pozwala otrzymać cały owoc łaski Eucharystii” (*Katechizm*, 1390).

.....

pdf | dokument generowany
automatycznie z [https://opusdei.org/pl-
pl/article/temat-22-eucharystia-i/](https://opusdei.org/pl-pl/article/temat-22-eucharystia-i/)
(27-03-2025)